

**Krajská knižnica Ľudovíta Štúra
vo Zvolene**

Ľudovít Štúr a Zvolen
Výberová personálna bibliografia
Zostavila: Mgr. Elena Matisková

ISBN 80-85136-35-X

Ú v o d

Rok Ľudovíta Štúra ustanovený od októbra 2005 do októbra 2006 je príležitosťou pripomenúť si život a dielo Ľudovíta Štúra a zároveň jeho 190. výročie narodenia a 150. výročie úmrtia.

Ľudovít Štúr bol vedcom, profesorom a filozofom. Ovládal slovanské jazyky a šesť neslovanských. Bol zakladateľom slovenských novín a ich dopisovateľom. Prispieval do zahraničných časopisov. Písal odborné knihy, básne a povesti. Presadil jednotnú spisovnú slovenčinu a napísal jej gramatiku. Bol vynikajúci rečník, bojovník a organizátor. Viedol oslobodzujúce boje v roku 1848.

Do našich regionálnych dejín sa zapísal ako poslanec za mesto Zvolen na uhorskom sneme.

Krajská knižnica Ľudovíta Štúra vo Zvolene, nesúca jeho meno (od roku 1993), si osobnosť Ľudovíta Štúra a udalosti, ktoré ho spájajú s našim mestom pripomína formou výberovej bibliografie.

Úvodná kapitola bibliografie má dve časti. V prvej je spracovaný životopis v dátach. Druhá časť hovorí o previazanosti Ľudovíta Štúra s našim mestom. Spracovala ju historička Mgr. Ľubica Miľanová z Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene, ktorá sa venuje regionálnym dejinám.

Samotná bibliografia má štyri kapitoly. Prvá kapitola obsahuje diela Ľudovíta Štúra. Druhá kapitola prináša literatúru o Ľ. Štúrovi v monografiách, encyklopédiách a slovníkoch. Tretia kapitola zahŕňa literatúru, ktorá hovorí o spätosti Ľudovíta Štúra so Zvolenom. Štvrtá kapitola obsahuje menný register.

Pre rozsiahlosť literárnych prameňov nebola do bibliografie zaradená článková produkcia. Výnimku tvorí tretia kapitola Ľudovít Štúr a Zvolen, kde sú uvedené aj články.

Bibliografia obsahuje len literárne pramene nachádzajúce sa vo fonde knižnice.

Bibliografia je určená najmä mladým ľuďom, ale tiež všetkým, ktorí sa zaujímajú o osobnosť Ľudovíta Štúra a o regionálne dejiny.

Mesto Zvolen je právom hrdé na svoje štúrovské tradície. Občanom i návštevníkom mesta ich pripomínajú pamätná tabuľa na bývalom mestskom dome, v ktorom bol Ľ. Štúr zvolený za poslanca (teraz budova Lesníckeho a drevárskeho múzea) a busta v Parku Ľudovíta Štúra. Jeho meno nesie v názve okrem knižnice aj zvolenské gymnázium. Je po ňom pomenovaná ulica a už spomenutý park.

V našom meste sa pravidelne usporadúvajú celoslovenské súťaže Štúrov Zvolen (súťaž v rétorike) a Štúrovo pero (novinárska súťaž stredoškolákov a vysokoškolákov).

Zostavovateľka

Zo životopisu Ľudovíta Štúra

- 1815 narodil sa 28. októbra v Zay-Uhrovci (dnes Uhrovec) ako druhé dieťa Samuela Štúra a Anny, rod. Michalcovej. Základné vzdelanie, vrátane znalosti latinčiny získal u svojho otca, učiteľa Samuela Štúra.
- 1827 odišiel na štúdiá do Rábu (dnešný Győr), kde navštevoval nižšie gymnázium.
- 1829 pokračoval štúdiom na evanjelickom lýceu v Bratislave, stal sa členom Spoločnosti česko-slovanskej.
- 1834 dočasne prerušil štúdiá kvôli vážnej finančnej situácii. Vrátil sa do Uhrovca, kde si privyrábal ako pisár na panstve grófa Karola Zaya. Na naliehanie Sama Chalupku prišiel opäť do Bratislavy a pokračoval v štúdiu. Stal sa knihovníkom časti školskej knižnice.
- 1835 oslovil Jozefa Hurbana a získal ho pre národnú vec. Redigoval almanach Plody. Stal sa podpredsedom Spoločnosti česko-slovanskej. Prednášal na lýceu starším študentom dejiny Slovanov a ich literatúr.
- 1836 pod vedením Ľ. Štúra sa uskutočnila pamätná slávnosť na Devíne, na ktorej sa národovci zaviazali službe národu a prijali slovanské mená. Štúr si zvolil meno Velislav. Ako zástupca profesora Palkoviča na Katedre reči a literatúry česko-slovenskej prednášal Dejepis všeslovanskej literatúry.
- 1837 bola zakázaná Spoločnosť česko-slovanská. Ľ. Štúr založil Ústav reči a literatúry československej, v rámci ktorého pokračovala aktivita Spoločnosti. Písal články do novín a časopisov (Tatranka, Hronka, české Květy, Časopis českého musea, chorvátska Danica a i.)

- 1838 odišiel z Bratislavy na vysokoškolské štúdium do Halle v Nemecku, kde študoval predovšetkým jazykovedu, históriu a filozofiu.
- 1839 precestoval kraj Slovanov – Hornú a Dolnú Lužicu a napísal o nich cestopis Cesta do Lužíc.
- 1840 po štúdiách sa vrátil do Bratislavy. Cestou sa zastavil v rodine vydavateľa Jana Pospíšila v Hradci Králové a zoznámil sa s jeho dcérou Máriou. V Bratislave pracoval opäť ako zástupca prof. Palkoviča na Katedre reči a literatúry česko-slovenskej prednášal gramatiku a slovenské dejiny. Pokračoval aj v činnosti v Ústave reči a literatúry československej.
- 1841 stal sa spoluredaktorom Palkovičovho literárneho časopisu Tatranka. Rozvinul aktivitu pre vydávanie slovenských politických novín. Napísal dielo Starý a nový vek Slovákov. Vystúpil na Kriváň so študentmi a priateľmi.
- 1842 bol iniciátorom podpisovej akcie pre takzvaný Prestolný prosbopis, ktorý delegácia ev. cirkvi predložila cisárovi ako protest proti nútenej maďarizácii v školách.
- 1843 na fare v Hlbokom sa L. Štúr, J. M. Hurban a M. M. Hodža dohodli na nutnosti novej kodifikácie spisovnej slovenčiny na báze stredoslovenského nárečia. V decembri bol Štúr definitívne pozbavený funkcie zástupcu prof. Palkoviča, čoho dôsledkom bol protestný odchod 22 študentov z Bratislavy v marci 1844. (13 z nich sa zapísalo na lýceum v Levoči).
- 1844 zúčastnil sa zakladajúceho zhromaždenia celonárodného spolku Tatrín. Napísal dielo Nárečja slovenskuo alebo potreba písanja v tomto nárečí.

- 1845 vyšlo prvé číslo Slovenských národných novín a ich literárna príloha Orol tatranský. Štúr vydal vo Viedni brožúru Devätnáste storočie a maďarizmus.
- 1846 v Zemianskom Podhradí sa Štúr zoznámil so zemianskou rodinou Ostrolúckych, ktorá mu neskôr pomohla získať poslanecký mandát v uhorskom sneme. Vyšli jeho diela Nárečja slovenskuo alebo potreba písanja v tomto nárečí a Náuka reči slovenskej.
- 1847 uchádzal sa o poslanecký mandát za slobodné kráľovské mesto Zvolen, tridsaťdvaročný Štúr sa stal poslancom uhorského snemu. 17. novembra predniesol na uhorskom sneme svoju prvú reč.
- 1848 -13. marca predniesol Ľ. Štúr poslednú z piatich snemových rečí.
- 30. apríla bola zo Štúrovej iniciatívy v Prahe založená Slovanská Lipa, spolok na podporu vzájomnej súdržnosti Slovanov.
 - 11. mája sa Ľ. Štúr ako jeden z navrhovateľov zúčastnil verejného vyhlásenia Žiadostí slovenského národa v Liptovskom Sv. Mikuláši. Znenie Žiadostí prečítal J. Francisci.
 - 12. mája bol vydaný zatykač na Štúra, Hurbana a Hodžu zo strany maďarskej vlády.
 - 2. júna sa zúčastnil Slovanského zjazdu v Prahe.
 - 15.-16. septembra bola vo Viedni vytvorená Slovenská národná rada. Ľ. Štúr bol jej popredný predstaviteľ.
 - 19. septembra SNR na Myjave vypovedala poslušnosť maďarskej vláde a vyzvala slovenský národ do ozbrojeného povstania.
 - 7. októbra sa Štúr s inými národovcami zúčastnil na porade v Prahe ohľadne povstania.

- 1849 20.marca sa zúčastnil deputácie v Olomouci u panovníka, ktorému predložili svoje požiadavky. Koncom roka bol rozpustený dobrovoľnícky zbor v Bratislave. Štúr sa utiahol k rodičom do Uhrovca.
- 1850 Štúr sa opäť snažil získať povolenie na vydávanie národných novín. V decembri odišiel s deputáciou do Viedne vo veci slovenských škôl a povolenia spolku Tatrín
- 1851 13. januára zomrel brat Karol. Štúr sa presťahoval do Modry, aby sa postaral o jeho sedem detí. Jeho slobodu obmedzoval policajný dozor. 27. júla zomrel otec Samuel Štúr. Štúr sa zúčastňoval na poradách o reforme spisovnej slovenčiny v Bratislave. Dokončil filozofické dielo Slovanstvo a svet budúcnosti.
- 1852 v Modre dokončil dielo O národných písních a povestech plemen slovanských.
- 1853 18. marca zomrela Adela Ostrolúcka vo Viedni. 28. augusta zomrela v Trenčíne matka Ľ. Štúra. Vyšla jeho zbierka básní Spevy a piesne.
- 1854 pri odhalení pomníka Jánovi Hollému (zomrel v roku 1849) na Dobrej Vode vystúpil Ľ. Štúr ako rečník. Na pamiatku slovenského barda zložil báseň. Tajne navštívil srbské knieža Michala Obrenoviča na jeho majetkoch v Ivanke pri Dunaji.
- 1855 22. decembra sa nešťastne postrelil na poľovačke za Modrou. V posledných chvíľach jeho života pri ňom stál najmä priateľ Ján Kalinčiak, ktorý v tom čase pôsobil v Modre.
- 1856 -12. januára Ľudovít Štúr v Modre zomrel.
-16.januára sa v Modre uskutočnil celonárodný pohreb.

Ludovít Štúr a Zvolen

Kým začnem hovoriť o previazanosti Ludovíta Štúra na naše mesto je potrebné priblížiť atmosféru doby a spomenúť politické udalosti, ktoré sa odohrávali za hranicami Zvolena.

Európa bola po roku 1815 kontrolovaná mocnosťami Svätej aliancie. V júli 1830 vypukla revolúcia v Paríži, v tom istom roku v novembri povstala poľská šľachta proti ruskému útlaku. Na východnom Slovensku v roku 1831 vypuklo roľnícke povstanie, ktorého popudom bola cholerová epidémia. Konzervatívne režimy v Európe boli čoraz častejšie napádané. I v Uhorsku sa stále viac prejavovala potreba politických zmien. Po jeho reformovaní, odstránení zaostalosti a feudálneho systému volal maďarský šľachtic István Széchényi, potom v priebehu tzv. dlhého snemu, ktorý zasadal v rokoch 1832 – 1836, začal už aktívne vystupovať aj Lajos Kossuth. Výsledkom tohto snemu nebolo prakticky nič, iba mierne úpravy, ktoré však otázku zlepšenia postavenia poddaného ľudu vôbec neriešili. Formujúca sa opozícia v čele s Kossuthom začala naplno presadzovať popri reformách i teóriu jednotného politického uhorského národa. Takto vlastne odštartovala maďarizáciu v Uhorsku, kde podľa nej mal existovať len uhorský národ a jeho jazykom mala byť maďarčina – výhradný jazyk v úradnom styku. Reakciou Slovákov - predstaviteľov slovenského obrodeneckého hnutia bolo spisovanie národných obrán a snahy o zjednotenie slovenského tábora. V polovici 30-tych rokov sa objavuje mimoriadne aktívne pokolenie formujúce sa predovšetkým na lýceách a najmä v Bratislave, kde od roku 1827 existuje Spoločnosť česko-slovanská od polovice 30-tych rokov v čele s Ludovítom Štúrom. Štúr sem priniesol nového ducha, novú aktivitu. Okolo seba dokázal sústrediť niekoľko desiatok stúpcov z radov študentov. Najskôr sa

zameral na oživenie prednášok a literárnej činnosti v Spoločnosti i na Katedre reči a literatúry česko-slovenskej. Nadväzoval kontakty s buditeľmi slovanských národov. Od roku 1836 – od pamätného výletu na Devín sa začínajú v činnosti štúrovcov prejavovať snahy za utvorenie programu národného i demokratického.

Roku 1836 po skončení dlhého snemu siahla viedenská vláda k tvrdým opatreniam. Rozpustila všetky študentské spolky aj slovenské a roku 1837 bola zastavená aj činnosť Spoločnosti česko-slovenskej. V Uhorsku narastala nespokojnosť. Slovenská uvedomelá mládež sa naďalej aktivizovala i keď Štúr odišiel do Halle a v Ústave reči a literatúry ho zastupoval Benjamín Pravoslav Červenák, ktorý sa narodil neďaleko Zvolena v rodine evanjelického učiteľa v Pliešovciach. Činnosť pokračovala v duchu demokratickom a národnom aj cez tajný spolok Vzájomnosť. Samozrejme oveľa výraznejšiu činnosť vyvíjalo aj maďarské opozičné hnutie v čele s Kossuthom. Jeho demokratizmus sa však nepresadzoval v národnom programe, čo bolo jeho najväčšou chybou. Ďalší snem prebiehajúci v rokoch 1839 – 1840 vydal maďarizačný zákon, ktorý zavádzal maďarčinu nielen do štátnych úradov, ale i do cirkvi. Matriky sa v jeho dôsledku mali viesť po maďarsky a všetci kňazi a kazatelia mali ovládať maďarčinu. Na základe tohto zákona vypracovali Slováci Slovenský prestolný prosbopis (spolupracoval na ňom aj Štúr) ako sťažnosť na postupujúcu maďarizáciu s tým, že ju predložia panovníkovi. Zostala prakticky bez odozvy. Z hľadiska regionálnych dejín treba len pripomenúť, že jeden zo slovenských vzdelancov, ktorí išli predostrieť túto sťažnosť v roku 1842 a dostali sa len pred kancelára Metternicha, bol Samuel Ferienčík evanjelický kňaz z Jelšavy rodom však Zvolenčan a strýko levočského štúrovca a zvolenského rodáka Mikuláša Štefana Ferienčíka.

Maďarizačné snahy sa stupňovali, obrany a sťažnosti zo strany Slovákov nepomáhali, skôr naopak. Štúr a jeho druhovia začali chápať potrebu zjednotiť slovenské hnutie (pretože tak bude silnejšie) bez ohľadu na konfesiónálne rozdiely. Národnú jednotu bolo možné dosiahnuť až po vyriešení otázky jazykovej. Štúrovci cítili potrebu dostať sa bližšie k národu cez ním používaný živý jazyk a nie umelo vytvorený. Chceli národ vzdelávať, mravne a hospodársky ho pozdvihnúť a tak nasledovala kodifikácia spisovnej slovenčiny na základe stredoslovenského nárečia. Okamžitá reakcia zo strany maďarizátorov bolo pozbavenie Štúra profesúry na bratislavskom lýceu. Tento sa však vo svojej aktivite nezastavil, práve naopak, rozvinul so svojimi spolupracovníkmi činnosť medzi slovenským ľudom. Zakladajú hospodárske spolky, domové pokladnice, šíria osvetu, začínajú vydávať Slovenskú národnú novinu. Týmto pomalým postupným prechodom sa národný a demokratický program štúrovcov stal politickým programom slovenského národného hnutia a jeho čelný predstaviteľ videl možnosť jeho legálneho zviditeľnenia a presadzovania cez získanie poslaneckého mandátu (uvažoval o ňom už od roku 1840) a vystúpeniami v najvyššom zákonodarnom orgáne Uhorska. Náhodné stretnutie v Zemianskom Podhradí s Mikulášom Ostrolúckym k realizácii tohto cieľa značne prispelo.

Uskutočnilo sa roku 1846, keď L. Štúr sem prišiel navštíviť svojho brata Samuela, ktorý tu bol evanjelickým kaplánom. Spoločne dostali pozvanie na obed do kúrie inšpektora miestnej cirkvi Gustáva Ostrolúckeho, u ktorého bol na návšteve jeho brat Mikuláš s rodinou. Tu spoznal i očarujúcu Adelu Ostrolúcku a je treba osobitne zdôrazniť, že sa stretli dve výrazné osobnosti – dá sa povedať ideály mužskej a ženskej krásy vtedajšej doby, dvaja mladí, inteligentní, šľachetní, vysoko vzdelaní a jazykovo zdatní ľudia s podobnými záujmami, orientujúci sa v politickom živote krajiny: Ľudovít

v čele národného hnutia a Adela (na ženu tej doby dosť nevšedné až pokrokové) zúčastňujúca sa snemu ako diváčka a prekladateľka snemových rečí. Niet divu, že týchto dvoch mladých ľudí prechovávajúcich k sebe sympatie, úctu a obdiv začal spájať i hlbší cit. A prečo by otec nepomohol človeku, ktorý dvorí jeho milujúcej dcére a ona jeho city opätuje, zvlášť keď išlo o človeka tak výrazného so schopnosťou vplývať na myslenie a konanie ľudí svojej doby, so zápalom pre veci národné, človeka obetavého, skromného a mravne čistého. Mikuláš Ostrolúcky bol šľachtic, majiteľ panstva Ostrá Lúka, sudca kráľovskej tabule v Pešti, bývalý podžupan s titulom zaslúžilý vyslanec Zvolenskej stolice. Z jeho titulov a funkcií vyplýva, že mal vysoké postavenie, veľký vplyv a dôležité slovo pri riešení mnohých otázok dotýkajúcich sa župy. Poznal slobodné kráľovské mesto Zvolen a jeho predstaviteľov. Mal tu svoj dom a odtiaľto chodieval do župného sídla, ktoré bolo už v tom čase v Banskej Bystrici. Jeho rodina patrila k významným šľachtickým rodinám Zvolena a jej prítomnosť bola ozdobou mnohých spoločenských podujatí organizovaných mestskou radou. Mikuláš Ostrolúcky dokázal zvolenských mestských pánov pri ich rozhodovaní značne ovplyvniť a dosiahnuť zvolenie Štúra za poslanca Zvolena na uhorský snem.

Ľudovít Štúr zrejme po konzultáciách s Ostrolúckym napísal 21. septembra 1847 v Bratislave oficiálnu žiadosť adresovanú zvolenskej mestskej rade, ktorou sa uchádzal o miesto poslanca. Dovolím si ju sčasti v preklade odcitovať:

„ Urodzená a vysoko ctená mestská rada, milostiví páni...

Teda uchádzam sa k ušľachtilej rade slobodného mesta Zvolena s tou poníženou prosbou, aby ste ma týmto krásnym pozvaním a súčasne vašou vysoko váženou dôverou poctili a za svojho vyslanca na budúci krajinský snem milostive vy-

menovať ráčili. Slovo môjho sebavedomia mi nahovára, že budem schopný vyhovieť tejto významnej úlohe, súčasne zadosť urobiť dôvere vo mne skladanej... Zo všetkých síl o to sa budem snažiť, aby som si zaslúžil dôveru slobodného kráľovského mesta Zvolena... Týmto ponížujúc sa do milostivej priazne slobodného kráľovského mesta ostávam s úctou....“

Žiadosť je napísaná v Bratislave úhladným rukopisom v maďarčine s podpisom Lajos Stur, redaktor Slovenských politických novín. Štúr sa pri písaní žiadosti jednoznačne chcel vyhnúť akémukoľvek riziku, ktoré by mohlo znamenať jeho nezvolenie. Maďarčina bola úradným jazykom a slovíčko národné v názve novín zrejme úmyselne nahradil diplomatickým politické.

Priebeh zasadania mestskej rady vo Zvolene, ktoré sa uskutočnilo v radnej sieni (dnes najväčšej miestnosti budovy Lesníckeho a drevárskeho múzea) 30. októbra 1847 je mnohým z literatúry a z pera najmä PhDr. Pavla Kuku, CSc. známe. Hovorí o ňom i zápisnica, ktorej preklad máme k dispozícii, ale musím kriticky poznamenať na adresu našich minulých radných pánov, že je napísaná dosť povrchno. Nie sú tam uvedené mená všetkých členov rady, ktorí boli prítomní jej zasadnutia. Spomína sa menovite len richtár šľachetný Samuel Strešnický, radní Kozáček Jozef, šľachtic Anton Fekete, Alitisz Daniel, Schlezinger Benjamín, Ján Roth rečník (v literatúre uvádzaný ako pokladník rady) a potom všeobecne „celé zvolené meštianstvo s rovnakým vplyvom pri hlasovaní“. Ďalej sa v zápisnici uvádza, že cestou kancelárie jeho cisársko-kráľovskej apoštolskej výsosti, milostivého uhorského kráľa a cisára sa zvolal do slobodného kráľovského mesta Bratislavy na deň 7. november tohto roku krajinský snem a naň prišiel i pozývací list. Zápisnica ďalej informuje, že pán richtár predstaviac dopis L. Štúra, v ktorom sa odporúča na horemenovaný krajinský snem za poslanca, zároveň predniesol, že okrem

menovaného by boli aj iní kandidáti. Menovite sa uvádza Pavol Szúmraak, Pavol Szontágh a Jozef Záborský. V zápisnici sa píše, že „*radou vypracované poslanecké inštrukcie v celom obsahu prijaté boli*“ a hneď sa vo vete pokračuje „*a z hore vymenovaných kandidátov za poslanca tohto mesta na krajin- ský snem väčšinou hlasov pána L. Štúra zvolili a jemu obvyklé poverovacie listiny aj s odsúhlasenými poslaneckými inštruk- ciami odovzdať sa rozhodli.*“ A aké boli inštrukcie mestských radných pánov, na ktoré mal zvolený kandidát reagovať ich prednesením a presadením na sneme? Dotýkali sa otázky pla- tenia krajinských daní, ktoré mali rovnako platiť všetci obyva- telia, ďalej vzdelania národa (ukazovala sa potreba vytvorenia reálnych a odborných škôl), sociálnej problematiky (zriadenie ústavov pre slepých, hluchonemých a na rozume pomätených, tiež opatrovní malých detí) a požiadavky výstavby kasární na území nášho mesta. Toľko informácia o samotnej historickej udalosti odohrávajúcej sa na pôde nášho mesta v predminu- lom storočí. K jej úplnosti však treba ešte pripomenúť niektoré osobnosti, ktorým sme nevenovali takú pozornosť akú si v skutočnosti v súvislosti s touto udalosťou zaslúžia. Jedná sa o rímsko-katolíckeho farára a doktora teológie Jozefa Kozáče- ka, zvolenského rodáka, ktorý bol po niekoľkých svojich pô- sobiskách menovaný za farára vo Zvolene 14. apríla 1847 a netajil sa svojim slovenským presvedčením a sympatiami k štúrovcom. Ďalšou významnou zvolenskou postavou tejto historickej udalosti bol notár Juraj Bánik zvolenský rodák a národný buditeľ známy hlavne svojou prvou monografiou o Zvolene z roku 1891. I on sa spomína ako účastník historic- kého zasadania a niekde sa mu pripisuje i autorstvo uvedenej zápisnice. Poslednou osobnosťou zo zvolenského prostredia uvádzanou v súvislosti so Štúrovou poslaneckou voľbou je Ľudovít Lange. Ide o syna kupca Karola Lange, ktorý začiat- kom XIX. Storočia prišiel do Zvolena, kde si na námestí

v blízkosti radnice kúpil dom a otvoril obchod. O tomto všetkom rozpráva krátke dielko Terézie Vansovej s názvom TERÉZIA MEDVECKÁ rod. LANGE. Je to práca venovaná životu matke T. Vansovej, ktorá bola sestrou Ľudovíta Lange. Ľ. Lange sa zoznámil so Štúrom v Prešporke (Bratislava), kde sa stal jeho poslucháčom. Cez prázdniny priniesol domov do Zvolena nové idey, túžby po práci a oživení más. Usporadúval spoločne so svojimi priateľmi schôdzky, zábavy a divadelné predstavenia. Vansová píše: „ *Ľudovít Lange, Július Plošic, Karol Breuer boli hlavní dejatelia nového ruchu.* “

Žiaľ malé množstvo informácií zo života týchto zvolenských rodákov a prívržencov národného pohybu nám nedovoľuje napísať viac. Spomedzi obyvateľstva vtedajšieho Zvolena je v tejto súvislosti ešte treba spomenúť dopisovateľa Štúrových Slovenských národných novín advokáta Adama Kardossa, rodinu Ferienčíkovú, z ktorej vyšli Samuel a Mikuláš Štefan.

Vráťme sa späť k pamätnej októbrovej udalosti roku pána 1847. Tridsaťdvaročný Ľudovít Štúr sa stal poslancom najvyššieho zákonodárneho orgánu v krajine a to za naše mesto. Ako poslanec sa zodpovedne ujal svojej funkcie a to nielen predostrieť požiadavky mesta, ale vystúpiť i za národné a sociálne práva Slovákov. Veľmi podrobne opisoval priebeh snemovania vo svojich troch veľmi obširných listoch adresovaných zvolenskej mestskej rade. Sám vystúpil na sneme vcelku päťkrát a po prvýkrát už 17. novembra hneď s otvorenou požiadavkou „ *dať mestám ich vzaté politické práva.* “ K otázke slobody poddaného ľudu sa vrátil vo vystúpení 21. decembra. Hovoril o potrebe jeho vzdelania, zlepšenia jeho postavenia, o odstránení urbárskych pomerov. Známy je jeho citát za oslobodenie ľudu z poddanstva:

„ *Podľa môjho náhľadu stojíme na hraničnej čiare dvoch vekov a síce jedného zapadajúceho, v ktorom sa práva len jed-*

notlivým osobám a kastám dávali, druhého svitajúceho, v ktorom sa ony každému zaslúženému v opravdivom zmysle vzatému človekovi povolia a nasúdia. Bud' me teda na tom, aby sme za tým neostali, čo už inde svitá a čo je požadovaním nášho storočia.“ Vystúpenia Štúra venované oslobodeniu poddaného ľudu boli vskutku významné a vzbudzujúce živý ohlas. Aj taký promaďarsky orientovaný historik ako Ignác Acsady vo svojich Dejinách poddanstva z roku 1908 spomína, že úradný protokol dolnej snemovne ani jednu z odznených rečí neuverejňuje v takom obširnom výťahu – viac než 3 stĺpce – ako práve Štúrovu.

18. marca 1848 odhlasoval snem svoj najdôležitejší zákon – zákon o zrušení poddanstva a nasledujúce udalosti potvrdili správnosť Štúrových úvah a názorov. Náhlým ukončením snemu končí i neosobný kontakt Štúra s naším mestom. Zámerne spomínam slovo neosobný, pretože zatiaľ sa nám nepodarilo jednoznačne zodpovedať otázku: Bol Ľudovít Štúr v súvislosti so svojim mandátom vo Zvolene? Stretol sa na jeho pôde s predstaviteľmi mesta alebo aspoň s prívržencami štúrovského hnutia? Žiaľ zatiaľ sa neobjavil jediný údaj, zmienka či prameň, ktorý by o týchto stretnutiach informoval. Ak sa aj v literatúre objavili niesli sa skôr v rovine dohadov a neoverených informácií.

Záverom by som chcela dodať, na margo tejto historickej voľby zaraďujúcej sa medzi najvýznamnejšie udalosti Zvolena XIX. storočia, pár myšlienok a názorov vychádzajúcich z dlhodobejšieho štúdia regionálnych dejín a potvrdzujúcich jej rozhodujúci význam. Po prvé treba jednoznačne konštatovať, že najväčšiu zásluhu na voľbe Ľudovíta Štúra mal Mikuláš Ostrolúcky. Môj názor som si potvrdila pri objavení jedného listu ev. a. v. farára z Dobrej Nivy Jána Slávika, ktorý v roku 1933 napísal:

„ Mikuláš dopomohol k tomu, že Štúr bol vyvolený za poslanca na krajinský snem. Bez Ostrolúckeho by sa to nebolo stalo. A Ostrolúcky by mu dal dcéru za ženu, i keď by bol zostal Slovákom, len jedno žiadal od neho: aby prijal nejaký úrad v stolici alebo v krajine. A Štúr nechcel. Štúr chcel zostať spisovateľom a publicistom.“ Toľko z listu Jána Slávika.

Po druhé je potrebné vyzdvihnúť ten fakt, že zvolenská mestská rada dokázala touto tajnou voľbou prejavit' určitý stupeň odvahy v dobe už poznačenej maďarizačnými tendenciami, kedy bol Štúr označovaný ako pansláv a predstaviteľ národného pohybu Slovákov. Boli síce krytí osobnosťou Ostrolúckeho i vlastným nezávislým postavením slobodného kráľovského mesta, ale predsa rovnako boli vystavení i tlakom a útokom zo strany vlastného pro maďarsky zmýšľajúceho obyvateľstva a tiež župných orgánov.

A po tretie je treba si uvedomiť, že predsa len mali čiastočnú oporu i vo vlastnom mestskom prostredí, kde postava L. Štúra a jeho činných druhov nebola neznáma. Duch vtedajšej predrevolučnej doby vstúpil najmä vďaka tejto pamätnej voľbe do nášho dva a pol tisícového mestečka.

Mgr. Ľubica Miľanová

Bibliografia

1. Diela Ľudovíta Štúra

1.

Básne / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1954. – 384 s.

2.

Dielo 1 : na školách v Bratislave a v Halle : vo víre obranných bojov : kodifikátor spisovnej slovenčiny novinár a poslanec / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenský Tatran, 2003. – 506 s.

3.

Dielo 2 : novinár a poslanec : revolučné túžby : cez sklamanie k novým nádejám / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenský Tatran, 2003. – 513 s.

4.

Hlas k rodákovi / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenská výtvarná únia, 1993. – 57 s.

5.

Listy Ľudovíta Štúra / Ľudovít Štúr; zost. V. Matula. – Bratislava : Národné literárne centrum, 1999. – 338 s.

6.

Listy Ľudovíta Štúra. Zv. 1 / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1954. – 638 s.

7.

Listy Ľudovíta Štúra. Zv. 3 : dodatky / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1960. – 378 s.

8.

O poézii slovenskej / Ľudovít Štúr. – Martin : Matica slovenská, 1987. – 130 s.

9.

Ozvena / Karol Štúr; Ľudovít Štúr; zost. Vojtech Kondrôt. – Bratislava : Slov. K.E.Y., 1998. - 105 s.

10.

Politické state a prejavy. Zv. 1 / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1954. – 434 s.

11.

Reči a state / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1953. – 388 s.

12.

Slovanstvo a svet budúcnosti / Ľudovít Štúr; z nem. orig. prel. A. Bžoch. – Bratislava : Gora, 1993. – 175 s.

13.

Slovenčina naša / Ľudovít Štúr. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1957. – 424 s.

14.

Sobrané básne / Ľudovít Štúr. – Martin : Matica slovenská, 1942. – 363 s.

15.

Starý a nový vek Slovákov / Ľudovít Štúr; prel. Dana Podracká. – Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, 1994. - 126 s.

2. Literatúra o Ľudovítovi Štúrovi

2. 1 Monografie

16.

BAKOŠ, Ľudovít

Ľudovít Štúr ako vychovávateľ a bojovník za slovenskú školu: školské pomery na Slovensku v tridsiatych až päťdesiatych rokoch 19. storočia / Ľudovít Bakoš. – Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1957. – 323 s.

17.

BELLUŠOVÁ, Elena

Myšlienky, proroctvá, budúcnosť : Ľudovít Štúr / Elena Bellušová. – Bratislava : Slovenská výtvarná únia, 1993. – 57 s.

18.

Blahá pamiatka : obraz Ľudovíta Štúra v slovenskej poézii. – Modra : Múzeum Ľ. Štúra, 1995. - 103 s.

19.

DRUG, Štefan

Štúrov program na našich zástavách : Davisti o Štúrovcoch / Štefan Drug. – Bratislava : Smena, 1990. – 228 s.

20.

GOLÁŇ, Karol

Ľudovít Štúr : 1856 – 1956 / Karol Goláň. – Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1956. – 173 s.

21.

HORVÁTH, Pavel

Rodokmeň a osudy rodiny Štúrovcov / Pavel Horváth. – Bratislava : Tatran, 1988. – 185 s.

22.

HUČKO, Ján

Život a dielo Ľudovíta Štúra / Ján Hučko. – Martin : Osveta, 1984. – 243 s.

23.

HUČKO, Ján

Život a dielo Ľudovíta Štúra / Ján Hučko. - 2. dopl. vyd. – Martin : Osveta, 1988. – 253 s.

24.

HURBAN, Jozef Miloslav

Ľudovít Štúr : rozpomienky / Jozef Miloslav Hurban. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1959 – 961 s.

25.

JURÍČEK, Ján

Ľudovít Štúr : stručná biografía / Ján Juríček. – Bratislava : Mladé letá, 1971. – 225 s.

26.

Ľudovít Štúr : 170. výročie narodenia (Výberová personálna bibliografía). – Zvolen : Okresná knižnica, Vlastivedné múzeum, 1985. – 29 s.

27.

Ľudovít Štúr : život a dielo 1815-1856. - Bratislava : Slovenská akadémia vied, 1956. – 519 s.

28.

Ľudovít Štúr : 1815-1856. – Martin : Matica slovenská, 1977.–
[15 fotografií].

29.

MATUŠKA, Alexander

Štúrovci /Alexander Matuška. – Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1981. - 150 s.

30.

ORMIS, Ján V.

Súčasníci o Ľudovítovi Štúrovi : rozpomienky, zprávy
a svedectvá / Ján V. Matuška. – Bratislava : Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1955. – 447 s.

31.

PAVÚKOVÁ, Oľga - SEDLÁK, Imrich

Pamätnica Roka Ľudovíta Štúra : 12. januára 1995. – 12. januára 1996 / Zost. Oľga Pavúková, Imrich Sedlák. – Modra :
Múzeum Ľudovíta Štúra, 1997. – 142 s.

32.

REZNÍK, Jaroslav

Štúr a mladosť : (Pre účastníkov 4. Štúrovho Zvolena) / Jaroslav Rezník. – Martin : Matica slovenská, 1968. – 61 s.

33.

RUTTKAY, Fraňo

Ľudovít Štúr ako publicista a tvorca slovenskej politickej žurnalistiky / Fraňo Rutkay. – Martin : Matica slovenská, 1982. – 391 s.

34.

RUTTKAY, Fraňo

Ľudovít Štúr ako novinár / Fraňo Rutkay. – Praha : Novinář, 1982. – 291 s.

35.

SEDLÁK, Imrich

Ľudovít Štúr v súradniciach minulosti a súčasnosti : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie v dňoch 10. – 11. januára 1996 v Modre-Harmónii. – Martin : Matica slovenská, 1997. - 395 s.

36.

SOJKOVÁ, Zdenka

Skvitne ešte život : kniha o Ľudovítovi Štúrovi. – Bratislava : Obzor, 1971. – 454 s.

37.

VYVÍJALOVÁ, Mária

Slovenskje národňje novini : boje o ich povolenie (Štúdie a dokumenty) / Mária Vyvíjalová. – Martin : Osveta pre Gemerskú vlastivednú spoločnosť v Rimavskej Sobote, 1972. – 307 s.

38.

Zborník príspevkov zo seminára k 170. výročiu narodenia Ľudovíta Štúra. – Zvolen : Vlastivedné múzeum, 1986. – 60 s.

2. 2 Ľudovít Štúr v encyklopédiách a slovníkoch

39.

Štúr, Ľudovít Velislav

In: Encyklopédia Slovenska. Zv. 5. – Bratislava : Veda, 1981.
- S. 773-775.

40.

Ľudovít Štúr

In: Encyklopédia slovenských spisovateľov – Bratislava : Obzor, 1984. – S. 170-174.

41.

Štúr Ľudovít Velislav

In: Encyklopedie osobností Európy od starověku do současnosti. – Praha : Nakladatelský dům OP, 1993. – S. 630.

42.

Štúr Ľudovít Velislav

In: Ilustrovaný encyklopedický slovník : díl 3. – Praha : Academia, 1982. – S. 519.

43.

[Ľudovít Štúr]

In: Kronika Slovenska. Časť 1. : od najstarších čias do konca 19. storočia / Dušan Kováč a kol. – Bratislava : Fortuna Print, 1998. - S. 444-476.

44.

Štúr Ľudovít Velislav

In: Malá československá encyklopedie. Zv. 6. – Praha : Academia, 1987. – S. 82–83.

45.

Štúr, Ľudovít Velislav

In: Malá encyklopédia Slovenska. – Bratislava: Veda, 1987. -
S. 538.

46.

Štúr, Ľudovít

In: Malá encyklopédia žurnalistiky. – Bratislava : Obzor,
1982. – S. 465-467.

47.

Štúr, Ľudovít

In: Malá slovenská encyklopédia. – Bratislava : Encyklope-
dický ústav SAV, 1993. – S. 711.

48.

Štúr, Ľudovít Velislav

In: Pedagogická encyklopédia Slovenska. – Bratislava : Veda,
1984. – S. 413-415.

49.

Ľudovít Velislav Štúr

In: Postavy slovenskej literatúry / Rudo Brtáň. – Bratislava :
Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1971. – S. 250-269.

50.

Ľ. Štúr - M. M. Hodža - J. M. Hurban

In: Priekopníci slovenskej kultúry / Ján Tibenský, Mária Bo-
kesová. – Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo,
1975. – S. 157-192.

51.

Štúr, Ľudovít

In: Pyramída. – Roč. 15, č. 172 (1985), s. 5495-5496.

52.

Ľudovít Štúr

In: Rukoväť literatúry. – Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. – S. 38-39.

53.

Štúr, Ľudovít

In: Slovenský biografický slovník. Zv. 5. – Martin : Matica slovenská, 1992. – S. 532-535.

54.

Ľudovít Štúr

In: Slovenský literárny album / Milan Pišút.. – Bratislava : Obzor, 1968. – S. 164-172.

55.

Ľudovít Štúr

In: Slovenskí rodáci svetu : profily významných osobností slovenského pôvodu / Greguš, Ctibor. – Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 1999. – S. 72 -73.

56.

Štúr Ľudovít

In: Slovník slovenských spisovateľov. – Praha : Libri, 1999. – S. 442-445.

57.

Štúr, Ľudovít Velislav

In: Veľký slovník náučný : M-Ž.– Praha : Diderot, 1999.– S.1456.

58.

Štúr, Ľudovít Velislav

In: Všeobecný encyklopedický slovník : S-Ž. – Praha : Cesty, 2002. – S. 445-446.

3. Ľudovít Štúr a Zvolen

59.

BEŇOVSKÝ, Jozef

História.

In: Zvolen : Monografia k 750. výročiu obnovenia mestských práv / Zost. V. Vaníková. – Martin : Granus, 1993. – S. 31-75.

60.

BOB, Jozef

Orol a lastovička.

In: Bob, Jozef: Ľúbostné siluety : triptych zo života Jána Kolára, Andreja Sládkoviča a Ľudovíta Štúra. – Bratislava : Tatran, 1980. – S. 123-162.

61.

BOB, Jozef

Poslanecký mandát.

In: Bob, Jozef: Štúrovci. – Bratislava : Atrakt, 1992. - S. 133-165.

62.

BOB, Jozef

Príbehy srdca : Adela

In: Slovenka. – Roč. 30, č. 22 (1978), s. 27.

63.

DUBNICKÝ, Jaroslav

K problematike verejnej a politickej činnosti Ľudovíta Štúra v rokoch 1840-1849.

In: Ľudovít Štúr : život a dielo 1815-1856. - Bratislava : Slovenská akadémia vied, 1956. – S. 41 – 65.

64.

GAJDOŠ, M.

140. výročie zvolenia Ľ. Štúra do uhorského snemu. [List]

In: Kultúrno-politický mesačník Zvolena. – Roč. 11, č. 10 (1987), s. 16 – 17.

65.

GAJDOŠ, Milan

Ako odhalili pamätnú tabuľu Ľ. Štúrovi. – Fotogr. 1. – In: Zvolenské noviny. – Roč. 1, č. 25-26 (23.7.1992), s. 6.

66.

GAJDOŠ, Milan

Historický program : pred 140 rokmi zvolili Ľ. Štúra za poslancu – In: Smer. – Roč. 39, č. 255 (30.10.1987), s. 12.

67.

GAJDOŠ, Milan

Exkurzia do minulosti. (1848)

In: Smer. – Roč. 20, č. 75 (28.3.1968) s. 5.

68.

GAJDOŠ, Milan

Keď Zvolenčania vzdávali hold Ľ. Štúrovi. – In: Zvolenské noviny. – Roč. 4, č. 41 (10.10.1995), s. 5.

69.

GAJDOŠ, Milan

K 140. výročiu zvolenia Ľ. Štúra za poslanca Zvolena : oprášená história. – In: Vpred. – Roč. 28, č. 44 (3. 11. 1987), s. 6.

70.

GAJDOŠ, Milan

Ľudovít Štúr a Zvolen : sloboda je naša svätá. – In: Smer Dnes. – Roč. 5, č. 250 (28.10.1995), s. 10.

71.

GAJDOŠ, M.

Nad jedným pozoruhodným návrhom : galéria dejateľov vo Zvolene [Park Ľ. Štúra]

In: Smer. – Roč. 42, č. 228 (28. 9. 1990), s. 12.

72.

GAJDOŠ, M.

Nezabúdame na Ľ. Štúra. – In: Kultúrny mesačník Zvolen. – Roč. 15, č. 3 (1991), s. 7.

73.

GAJDOŠ, Milan

Poslanec na uhorský snem.

In: Osvetová práca. – Roč. 37, č. 23 (1987), s. 33-34.

74.

GAJDOŠ, Milan

Poslanec za mesto Zvolen Ľudovít Štúr : do Zvolena i listy posielal, aby si dôveru i honorár zaslúžil. – Fotogr. 1. – In: Nový Vpred Žurnál. – Roč. 6 (36), č. 44 (4.11.1997), s. 9.

75.

GAJDOŠ, Milan

Poslanec slobodného kráľovského mesta Zvolen. In: Mesačník Zvolena. – Roč. 21, č. 11 (1997), s. 12-13.

76.

GAJDOŠ, Milan

Pri príležitosti 170. výročia narodenia Ľudovíta Štúra. – In: Múzeum. – Roč. 31, č. 1 (1986), s. 76-77.

77.

GAJDOŠ, Milan

Ľ. Štúr a A. Ostrolúcka. – In: Kultúrny mesačník Zvolen. – Roč. 7, č. 10 (1983), s. 17-18.

78.

GOLÁŇ, Karol

V národno-politickom hnutí 40-tych rokov.

In: Goláň, Karol: Ľudovít Štúr .1856-1956. – Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1956. – S. 51- 74.

79.

HORVÁTH, Pavel

Pamätné miesta Štúrovcov.

In: Horváth, Pavel: Rodokmeň a osudy rodiny Štúrovcov. – Bratislava: Tatran, 1988. – S. 90-128.

80.

HUČKO, Ján

Poslancom na uhorskom sneme.

In: Hučko, Ján : Život a dielo Ľudovíta Štúra. – Martin : Osve-
ta, 1988. – S. 150-161.

81.

HUČKO, Ján

Štúr na uhorskom sneme : demokratizmus v postojoch národného vodcu.

In: Republika. – Roč. 2, č. 37 (15. 2. 1994), č. 42 (21.2. 1994), s. 7, č. 44 (23. 2. 1994), s. 9.

82.

JÁNSKY, Ladislav

Nedokončené symfónie Ľudovíta Štúra : pred 130 rokmi zomrela Adela Ostrolúcka.

In: Večerník. – Roč. 28, č. 50, 55 (1983), s. 6.

83.

JURÍČEK, Ján

Na sneme po boku a proti Kossuthovi.

In: Juríček, Ján: Ľudovít Štúr : stručná biografia. – Bratislava: Mladé letá, 1971. – S. 122-136.

84.

KNĚZEK, Libor – UHRIN, Pavol

Okolím Krupiny a Zvolena.

In: Knězek, Libor – Uhrin, Pavol: Literárne prechádzky po stredoslovenskom kraji. – Banská Bystrica : Stredoslovenské vydavateľstvo, 1965. – S. 97-115.

85.

KOKAVCOVÁ, Margita

Cesta Ľudovíta Štúra k poslancovému mandátu.

In: Zborník príspevkov zo seminára k 170. výr. narodenia Ľudovíta Štúra.– Zvolen : Vlastivedné múzeum, 1986.- S. 53-59.

86.

KOKAVCOVÁ, G.

Ľudovít Štúr a Zvolen.

In: Smer. – Roč. 37, č. 258 (1.11.1985), s. 12.

87.

KUBIŠ, Pavol M.

Cestou života trnistou : po stopách „tribúna ľudu“ Ľudovíta Štúra v našom kraji.

In: Smer. – Roč. 33, č. 10 (13.1.1981), s. 3.

88.

KUKA, Pavol

Dejiny Zvolena do roku 1918.

In: Krásy Slovenska. – Roč. 53, č.5 (1976), s. 196-198.

89.

KUKA, Pavol

Štúr a Zvolen : vydané pri príležitosti 150. výročia narodenia poslanca mesta Zvolen Ľ. Štúra. – Zvolen : Vlastivedné múzeum, 1965. – 9 s.

90.

KUKA, Pavol

Význam Dr. Jozefa Kozáčka.

In: Kuka, Pavol: Poznámky o živote a diele Dr. Jozefa Kozáčka. – Zvolen : Propaga, 1970. – S. 7-16.

91.

LAMOŠ, Teodor

História Zvolena.

In: Zvolen v minulosti a prítomnosti. - Bratislava : Osveta, 1959. – S. 14-31.

92.

Ľudovít Štúr : muž skutkov.

In: Machala, Drahoslav: Majstri slova. – Bratislava : Perfekt, 2002. – S. 18-19.

93.

Ľudovít Štúr.

In: Kokavcová, Margita: Literárne osobnosti okresu Zvolen. – Zvolen : Vlastivedné múzeum, 1986. – S. 42-43.

94.

M. G.

Ľudovít Štúr. [Reč na uhorskom sneme].- In: Kultúrny mesačník Zvolen. – Roč. 5, č. 2 (1981), s. 19.

95.

M. G.

Zvolen. [História Zvolena a Ľ. Štúr].

In: Vpred. – Roč. 23, č. 13 (30.3.1982), s. 6.

96.

(moj)

Po Hamletovi prichádza Štúr : zvolenská činohra už divadelné prázdniny ukončila.

In: Zvolenské noviny. – Roč. 12, č. 33 (19. 8. 2003), s. 5.

97.

MOJŽIŠOVÁ, Ľuba

Nenaplnený príbeh lásky : zvolenská činohra uviedla premiéru nového titulu : je divadelným príspevkom k „760“ Zvolena.

In: Zvolenské noviny. – Roč. 12, č. 36 (9. 9. 2003), s. 5.

98.

PAŠKOVÁ, Soňa

Od Ľ. Štúra po J. C. Hronského : bibliografický leták / Zost. S. Pašková. - Zvolen : Krajská štátna knižnica Ľ. Štúra, 2000. – 12 s.

99.

PETROVSKÝ, Karol

Ľudovít Štúr v uhorskom sneme.

In: Historická revue. – Roč. 15, č. 1 (2004), s. 20-21.

100.

PINKA, J. M.

Štúr a Zvolen : tri neznáme listy Ľudovíta Štúra. – Martin : Matica slovenská, 1967. – 16 s.

101.

REZNÍK, Jaroslav

Dolu Hronom.

In: Rezník, Jaroslav: Túry do literatúry : po literárnych stopách Slovenska. – Bratislava : Slovart, 2001. – S. 313 – 352.

102.

REZNÍK, Jaroslav

Dolu Hronom.

In: Rezník, Jaroslav: Po literárnych stopách na Slovensku. - Bratislava : Mladé letá, 1982. - S.253-285.

103.

REZNÍK, J.

... ako takto zvolenému. [Ľ. Štúr poslanec uhorského snemu za mesto Zvolen].

In: Po literárnych stopách na Slovensku. – Bratislava : Mladé letá, 1982. – S. 281- 282.

104.

REZNÍK, J.

Cez tento hrob... [vzťah Ľ. Štúra a Adely Ostrolúckej].

In: Po literárnych stopách na Slovensku. – Bratislava : Mladé letá, 1982. – S. 285-355.

105.

RUSNÁK, Igor

Vyslancove posolstvo.

In: Literárny týždenník. - Roč. 16, č. 42 (2003), s. 11.

106.

TRETIÁKOVÁ, Zuzana – SEKERKA, Dušan

Poznaj svoj kraj : sprievodca po pamätných miestach národného obrodzenia v regióne Zvolen. - Zvolen : Okresné pedagogické stredisko, 1990. – 58 s.

107.

VARŠÍK, M.

Päť neznámych listov Ľ. Štúra. - In: Slovenská literatúra. – Roč. 15, č. 4 (1968), s. 390-400.

108.

Vyslanec zvolenský. [Divadelná hra] – Slovenské národné noviny- Roč. 16 (20), č. 21 (2005), s. 2.

109.

Vyslanec zvolenský. [Programový bulletin]

Zvolen : Divadlo J. G: Tajovského, 2003. – Nestr.

110.

ZÚBEK, Ľudo

Jar Adely Ostrolúckej.- Bratislava: Mladé letá 2004. – 254 s.

111.

Zvolen a okolie [Pre hostí osláv Štúrovho Zvolena]. – Zvolen : Odkaz, 1970. – 65 s.

112.

Zvolen 23. septembra 1995 : výstup na Pustý hrad so spomienkou na Ľudovíta Štúra.

In: Pamätnica Roka Ľudovíta Štúra : 12. januára 1995. – 12. januára 1996 / Zost. Oľga Pavúková, Imrich Sedlák. – Modra : Múzeum Ľudovíta Štúra, 1997. – S. 55-58.

Zoznam bibliografických odkazov:

Archívne dokumenty Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene.

Bellušová, Elena. 1993. Myšlienky, proroctvá, budúcnosť. Bratislava : Slovenská výtvarná únia, 1993. 57 s.

Hučko, Ján. 1984. Život a dielo Ľudovíta Štúra. Martin : Osveta, 1984. 243 s.

Kuka, Pavel. 1965. Štúr a Zvolen. Zvolen : Vlastivedné múzeum, 1965. 9 s.

Zvolen. 1993. Monografia k 750. výročiu obnovenia mestských práv. Martin : Granus, 1993. 375 s.